

ESPORTS | pàg. 36

Arranca el Dakar, amb un missatge de suport d'Isidre Esteve al turisme de Lleida

GUIA | pàg. 50

Difonen el llegat de Fritz Ritz per recuperar la memòria de la vall Fosca

Suplement

LECTURA

Antoni Tolmos, un pianista tottereny que reivindica la música.

DIUMENGE 3
DE GENER DEL 2021
Número 13.996 · Any XL
2,50 €

www.segre.com

MALGRAT QUE LA CRISI SANITÀRIA OBLIGA MÉS DE 20.000 PERSONES A DEPENDRE DELS AJUTS PÚBLICS

Els lleidatans han estalviat 800 milions en plena pandèmia

AMADO FORROLLA

Lleida obre la Factoria dels Reixos

Solsona || Un mort en el brot de la residència i quaranta usuaris positius

Bellpuig || Els veïns aplaudeixen el tancament d'equipaments

Turisme || Bona afluència d'esquiadors, amb reserves fins a Reis

La 'rave' de 40 hores a Llinars causa indignació

La pandèmia dispara les estafes, amb una desena al dia

Lleida estrena la taxa de 20 € per gos i l'aigua puja un 3%

ÉS NOTÍCIA | 3-10 / LLEIDA | 16 / GUIA | 39

El Govern busca garantir els vols a Palma i tenir més freqüències

La Generalitat vol assegurar-se els vols de passatgers entre Alguairó i Palma i ha iniciat els tràmits perquè siguin una obligació de servei públic i els trajectes passin de dos a tres per setmana.

COMARQUES | 17

Els patinets ja no poden anar per la vorera i queden limitats a 25 km/h

Entra en vigor la normativa estatal aprovada al novembre pel Consell de Ministres que considera que són vehicles. Lleida ja va modificar l'ordenança i imposa multes per aquest concepte.

LLEIDA | 14

La Generalitat amplia la plantilla a Lleida en més de 400 persones

La Generalitat tenia el mes de juliol 16.394 treballadors en nòmina a Lleida, 405 més que fa un any. En canvi, els ajuntaments de la demarcació han perdut un total de 122 empleats.

ECONOMIA | 24

CLINICACHELAIMPLANTOLOGIA

DENTS
FIXES EN
1 DIA

1ª Visita i Estudi GRATIS

LLEIDA 973 28 99 99	BALAGUER 973 28 33 33	MOLLERUSSA 973 64 33 33	ALMACELLES 973 98 81 77
------------------------	--------------------------	----------------------------	----------------------------

TREMPE

Ajuntament..... 973 65 00 05
CAP Urgències..... 973 65 28 28
Hospital Comarcal del Pallars..... 973 65 22 55

Creu Roja..... 973 65 10 00
Servei d'ambulàncies..... 904 10 81 08
Farmàcies..... Martínez..... 973 65 00 32
..... Artigues..... 973 65 01 38
Correos..... 973 65 03 09
Inem..... 973 65 07 65
Bombers..... 973 65 08 80
Urgències Mossos..... 112
Mossos d'Esquadra..... 973 65 88 00

SORT
Ajuntament..... 973 62 00 10
Creu Roja..... 973 62 01 64
Servei d'ambulàncies..... 904 10 71 07
Farmàcia..... T. Mallorqués..... 973 62 00 65
Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat..... 973 62 08 04
Correos..... 973 62 02 41
Escola de Piragüisme..... 973 62 07 75

Jutjat de Pau..... 973 62 00 64
Bombers..... 973 62 00 80
Mossos d'Esquadra..... 973 65 88 85
EL PONT DE SUERT
Ajuntament..... 973 69 00 05
CAP..... 973 69 11 59
Creu Roja..... 649 80 53 05
Servei d'ambulàncies..... 902 45 09 02
Jutjat de Pau..... 973 69 00 77

Oficina turisme..... 973 69 06 40
Farmàcia Aguilà Borràs..... 973 69 01 08
Correos..... 973 69 03 05
C. de Recursos Pedagògics..... 973 69 03 43
Serv. d'Extensió Agrària..... 973 69 00 40
Societat de Pescadors..... 973 69 05 15
Bombers..... 973 69 00 80

MEDI AMBIENT RESIDUS

Més de seixanta pobles del Sobirà, amb compostatge comunitari d'escombraries

El consell comarcal desplega compostadors en nuclis del municipi d'Alt Àneu

X. RODRÍGUEZ

Sort | Més de seixanta pobles del Pallars Sobirà composten les escombraries orgàniques en instal·lacions comunitàries que el consell desplega a la comarca. Van instal·lar els primers el 2006 i al llarg de l'últim mes se n'han instal·lat més en diferents nuclis del municipi d'Alt Àneu. Borén, Isavarre, Isil i Alós d'Isil els han estrenat ja, i d'altra banda l'ens comarcal espera instal·lar-ne més al poble de Sorpe en les pròximes setmanes.

Davant la recollida convencional d'escombraries orgàniques, els compostadors comunitaris permeten tractar *in situ* aquest residu a cada localitat. La matèria orgànica es descompon a l'interior i es genera un compost de qualitat que aprofiten els veïns, la qual cosa potencia l'economia circular. "Van ser bastant pioners", recalquen des del consell.

Amb els últims compostadors ja estarien coberts la pràctica totalitat dels petits nuclis de població de la comarca. Des del consell van citar com a exemples Montenaró, Escós, Baén, Aidí, Baiasca o Boldís Sobirà. Les mateixes fonts

Imatge dels compostadors de matèria orgànica que s'han instal·lat a Isil.

van assenyalar que a les poblacions on s'han col·locat aquests compostadors comunitaris no hi ha recollida d'escombraries domiciliària, que es va posar en marxa el 2015. Aquestes localitats compten amb illes de contenidors. S'ha de recordar

que la recollida d'escombraries porta a porta va propiciar que es desapareixin els índexs de recollida selectiva a la comarca, que va ser una de les primeres a implantar aquest sistema de forma generalitzada. Segons indiquen les últimes dades de

la Generalitat, el Sobirà recicla el 56 per cent dels residus. Aquest és un dels índexs més alts de Catalunya, amb la Segarra i l'Alt Urgell. Comarques com l'Urgell i les Garrigues preveuen implantar també la recollida domiciliària.

MUNICIPIS

Neteja d'embornals als carrers de Tremp

Tremp | L'ajuntament de Tremp ha portat a terme durant els últims dies la neteja d'embornals als carrers. Segons van informar des del consistori, aquests treballs tenen com a objectiu evitar embussos, pudors o qualsevol possible plaga a les clavegueres.

Les tasques de neteja dels embornals, que evacuen l'aigua de la pluja de la via pública, han anat a càrrec de l'empresa Agroserveis Germans Fité.

INICIATIVES

Campanya per incentivar el consum en bars

Lleida | La Ribagorça ha iniciat la campanya *Exporta't l'Alta Ribagorça a casa* per incentivar el consum en bars i restaurants. Els locals donaran un calendari amb imatges de la comarca a clients que facin vuit consumicions, que oscil·len entre 5 euros en bars i 20 en restaurants. La presidenta del consell, Maria José Erta, va explicar que l'objectiu és ajudar la restauració, molt afectada per la Covid.

MUNICIPIS PATRIMONI

Endesa cedeix al Pont de Suert el local del cine i instal·lacions esportives

Pressupost de 4,1 milions per aquest any

R. R.

Lleida | La companyia elèctrica Endesa cedirà aquest any a l'ajuntament del Pont de Suert de forma gratuïta la propietat de l'edifici del cine i d'instal·lacions esportives com la pista de tennis i el camp de tir al plat. El ple municipal ha aprovat aquesta setmana posar en marxa el procés per acceptar aquest patrimoni, així com la cessió d'ús de la piscina, en aquest cas sense obtenir la titularitat de l'immoble.

L'alcalde, José Antonio Troguet (JxCat), va explicar que, a l'acceptar la cessió d'aquests equipaments, construïts per l'antiga Enher per a l'entreteniment dels seus propis empleats

a l'Alta Ribagorça, el consistori assumirà una gestió que, fins ara, ha estat en mans del club GER. Aquest, al seu torn, passaria a centrar la seua activitat al seu vessant com a club esportiu.

L'ajuntament havia obtingut anys enrere la cessió de part de l'edifici del cine per instal·lar-hi l'escola municipal de música. Pel que fa a la piscina, la

ARXIU COMARCAL

La partida més elevada del pressupost és de més de 600.000 per a les obres de l'arxiu comarcal

Imatge de la façana del Palau Abacial, que acollirà l'arxiu.

propietat no passarà a l'ajuntament a causa que la finca on es troba inclou també la central hidroelèctrica d'Endesa. El ple que va acceptar la cessió va aprovar també el pressupost per al 2021, que ascendirà a 4.185.000 euros. D'aquesta xifra, la partida més abundant és de 656.000 euros per a les obres de l'arxiu comarcal al Palau Abacial, una actuació

que la Generalitat pagarà en la seua totalitat.

Durant la sessió es va aprovar el projecte per a aquest nou equipament (vegeu el desglossament). Troguet va puntualitzar que algunes de les inversions previstes al pressupost, com algunes actuacions al cementiri i en carrers, estan condicionades a disposar de subvencions per executar-les.

Energia geotèrmica per a l'arxiu al Palau Abacial

El projecte per habilitar l'arxiu comarcal de l'Alta Ribagorça al Palau Abacial inclou la instal·lació d'un sistema de calefacció geotèrmica. Requerirà l'excavació de pous de 120 metres de profunditat per extreure la calor del subsòl mitjançant la instal·lació de conduccions. La documentació del projecte, en període d'informació pública, preveu també millorar la connexió entre el futur arxiu, la biblioteca pública i l'església antiga, que actualment es fa servir com a museu.

Així doncs, planteja que la planta baixa del Palau Abacial sigui "permeable" perquè "el recorregut entre la biblioteca, l'arxiu i el museu sigui agradable i accessible" i configurar d'aquesta manera un "nucli cultural" a la capital de l'Alta Ribagorça.

HISTÒRIA GRÀFICA DIFUSIÓ

Alumnes, mestres i familiars davant l'escola de Molinos.

Zona residencial del campament de Capdella.

Mur de la presa de l'estany Gento.

Participants en una processó a la Pobleta de Bellvei.

Panoràmica nevada del campament de Molinos.

Retrat de joventut de l'autor de les fotografies, el suís Fritz Ritz Schenk.

Memòria de la vall Fosca

Difonen fotografies del suís Fritz Ritz, que va viure en aquesta zona del Pallars Jussà des del 1914 i fins a la seua mort, el 1968 || **Descobertes fa dos anys, des de l'Arxiu Comarcal busquen identificar els retratats**

J.B.

Fa dos anys, reparant la teulada del xalet a la vall Fosca on havia viscut durant dècades el suís Fritz Ritz, va aparèixer com per art de màgia una caixa amb unes 170 plaques fotogràfiques de vidre, que van revelar retrats de paisatges, festes i veïns d'aquesta àrea del Pallars Jussà des dels anys vint fins a mitjans del segle XX, que han tornat així de l'oblit i s'han convertit en memòria gràfica. La família Ritz Ecur, de Tremp, va dipositar aquest tresor gràfic a l'Arxiu Comarcal del Pallars Jussà –que l'ha digitalitzat– i va autoritzar la difusió d'aquestes imatges històriques, amb l'objectiu tant de promoure la bellesa de la vall Fosca com també perquè els mateixos veïns

ajudin a identificar la majoria de les persones que surten als retrats de grup.

Fritz Ritz va ser un tècnic muntador que va nèixer a Eggiwil (Suïssa) i que va arribar a la vall Fosca el 1914, a l'acabar de finalitzar els estudis. Només s'hi hauria d'haver quedat uns anys, durant la construcció de la central hidroelèctrica de Molinos, ja que tenia intenció de tornar a la seua Suïssa natal a l'acabar les obres. Però davant la falta de personal qualificat en la nova tecnologia, se li va proposar quedar-s'hi més temps per treballar i, alhora, formar nous operaris. No només va acceptar sinó que va acabar casant-se i establint-se de forma definitiva a la vall Fosca, encara que no va perdre mai

el contacte amb el seu país. Filantrop apassionat de la fotografia, enamorat de la cultura i la naturalesa, va començar a retratar amb la càmera les construccions hidroelèctriques que van començar a poblar la vall i l'entorn. Aquesta afició el va portar també a plasmar la gent i les festes del lloc fins pràcticament als anys seixanta. Ritz va morir a Vic el 1968.

Gran part del seu fons fotogràfic va desaparèixer a causa de la gran riuada del 1982 a la vall Fosca, però afortunadament es va salvar la caixa recuperada el 2018. Diversos retrats de veïns van formar part aquell mateix any de la singular exposició *Caçadors de mirades*, organitzada pel Museu Hidroelèctric de Capdella.

VIDAL VIDAL || DIA DE REG

Un partit de champions

Aquest infaust 2020 que tant ha costat de deixar enrere, ens hem estat queixant amargament (i resignant-nos a contrarcor: no hi havia altre remei) de les limitacions a la mobilitat imposades per les autoritats: confinament domiciliari de primavera, perimetral a l'estiu, dins de cada municipi a la tardor... Però per confinament de debò, etern, cruel, tràgic, inhumà, el sofert pel granadellenc Fidel Olivé Aran, de ca l'Aulivera, que es va passar quatre anys tancat a Mauthausen, entre abril del 1941 i maig del 1945.

En sabia la història pel seu nebot, l'amic Josep-Lluís Olivé, i fa poc l'he redescoberta, amb detalls que desconeixia, en un exhaustiu reportatge de Josep Rubió a la revista *Som Garrigues*. El jove Fidel, militant d'ERC que havia anat voluntari a lluitar al front d'Aragó, es veu obligat a exiliar-se, el febrer del 1939. Té 19 anys. Al cap d'un mes, el seu pare, afiliat al mateix partit, ingressava a la presó de Lleida. Condemnat a 12 anys en un consell de guerra sumaríssim, l'home moriria el setembre de 1941 a la Model de Barcelona. Mentrestant, després d'un temps al campament de refugiats de Bacarés, el noi s'allistava

Per confinament de debò, etern, cruel, tràgic, inhumà, el de Fidel Olivé Aran, que es va passar 4 anys a Mauthausen

mig forçat per anar a construir la línia Maginot, a la frontera amb Suïssa. En un intent fallit de passar clandestinament a aquell país, és capturat per la Gestapo, que l'envia a Mauthausen, on figura com a pres número 45545, i s'hi estarà fins a l'alliberament del recinte per les tropes americanes.

Com que no pot tornar a Catalunya, perquè els franquistes l'engarjolarien, es queda a viure pels voltants del camp de concentració nazi en territori austríac. Casat amb una xicoteta d'un poble d'allà a la vora, s'acaben establint a Linz, on treballa en una empresa química i juga a futbol. Ara bé, Fidel enyora sa mare, que fa 15 anys que no veu. I aleshores s'empeca un pla imaginatiu, propi d'una novel·la o una pel·lícula d'acció: organitza un partit internacional entre el seu club, el Tabak Linz, i l'equip de la Granadella, el 27 de maig del 1953. Dos autocars amb

75 persones, entre jugadors i acompanyants, arriben a les Garrigues des d'Austria. Dormiran a casa dels veïns. Els civils creuen que tots són estrangers. No reparen en la presència del Fidel. El poble s'engalana, es munta un envelat per al ball i la festa dura tres dies, durant els quals mare i fill poden finalment tornar a estar junts.

DIUMENGE, 3 DE GENER DEL 2021

privat

Uma Thurman i Tiananmen

La rave de Llinars del Vallès va ser un dels temes més comentats ahir a les xarxes socials. La imatge d'una de les participants, pentinada a l'estil Uma Thurman a *Pulp Fiction* i despullada de cintura en amunt encarant-se als Mossos, va ser especialment comentada. Que si no s'havia vist res igual des de Tiananmen, que si la festa arriba a ser a Lleida la noia acaba amb hipotèrmia, que si la Taula del Diàleg es traslladava a Llinars. Humor *twitter* per començar l'any.

Tres coses bones del 2020

L'edil de Lleida Elena Ferre va donar ahir tres dades per veure el vas del 2020 mig ple: "L'OMAC ha empadronat 633 nacions, el Refugi de Pelets ha incrementat les adopcions i s'han celebrat 77 bodes a la Paeria." Tot dolent no ha estat.

la imatge del dia

Quaranta hores de festa 'rave'

Després de 40 hores, els Mossos van entrar a la nau de Llinars del Vallès on se celebrava una festa il·legal des de Cap d'Any. Malgrat les crítiques, el conseller Sàmper i el major Trapero van defensar l'actuació i van negar "permissivitat".

l'ascensor

Albert Latorre

Personifiquem en aquest emprenedor el nostre reconeixement als que s'han reinventat amb la crisi sanitària. En el seu cas, després d'infectar-se.

J. A. Troguet

Endesa cedirà a l'ajuntament del Pont de Suert, que presideix, l'edifici del cine així com diverses instal·lacions esportives.

Anna Ritz

La família del suís Fritz Ritz ha dipositat a l'Arxiu del Pallars un llegat fotogràfic clau per recuperar la memòria de la vall Fosca.

Miquel Sàmper

Que en plena pandèmia es permeti allargar quaranta hores una festa il·legal que incompleta totes les restriccions sanitàries costa d'entendre.

EUROPA PRESS

Productes de proximitat dels nostres pagesos i ramaders, sense intermediaris

bonarea.com

bonArea